

Armoede

Vlaanderen is een van de rijkste regio's ter wereld. Toch is de voorbije legislatuur de armoede bij ons zichtbaar toegenomen. Steeds meer indicatoren staan op rood. Meer mensen moeten aankloppen bij voedselbanken, meer mensen hebben problemen met hun energiefacturen, meer mensen staan op de wachtlijst voor schuldhulpverlening, meer mensen werden werkloos het voorbije jaar. De ongelijkheid groeit in het rijke Vlaanderen, bij gebrek aan een sterk sociaal beleid dat meer wil doen dan de armoede beheren.

Groen! kiest wel resoluut voor een solidaire samenleving. Daarom wil Groen! een sterker armoedebeleid. Daarbij gaat het niet alleen om een sterker welzijnsbeleid, maar ook om meer aandacht voor sociale keuzes in de zogeheten harde beleidsdomeinen als economie, werkgelegenheid, huisvesting of onderwijs. We geven hier de krachtlijnen voor dit armoedebeleid, maar ook in alle andere delen van ons programma maken we keuzes voor een meer rechtvaardige samenleving. Daarbij onderschrijft Groen! ten volle de 'Decenniumdoelen 2017', zoals geformuleerd door een breed samenwerkingsverband van sociale organisaties.

Groen! wil een grondige evaluatie van het huidige sociaal, economische en fiscaal beleid in overleg met mensen in armoede. Voor alle thema's zouden de gevolgen van het gevoerde beleid voor mensen in armoede onderzocht moeten worden. Het armoedebeleid zou gevoerd moeten worden vanuit een breder beleid. Men mag zich niet beperken tot maatregelen die enkel bedoeld zijn voor mensen in armoede.

Alle inkomens boven de armoedegrens

3.36. Nog steeds ligt een aantal sociale minima onder de Europese armoedegrens. Groen! diende federaal een wetsvoorstel in om alle uitkeringen op te trekken tot boven de Europese armoedegrens en ze welvaartsvast te maken.

3.37. Ondertussen wil Groen! dat de Vlaamse regering de OCMW's stimuleert om via de aanvullende financiële steun mensen die leven onder de Europese armoedegrens bij te springen en de uitkeringen op te trekken tot aan de Europese armoedegrens.

Schuldhulpverlening versterken

3.38. Recent heeft het Vlaams parlement een decreet over schuldbemiddeling goedgekeurd. Groen! wil meer middelen voor schuldhulpverlening, zodat de wachtlijsten verdwijnen die vandaag bij heel wat OCMW's bestaan. Dit veronderstelt ook een voldoende financiering en evenwichtige spreiding van de centra voor schuldbemiddeling in Vlaanderen. Deze wachtlijsten leiden immers tot zwaardere financiële problemen voor de betrokken gezinnen.

3.39. Groen! wil een betere begeleiding tijdens en na collectieve schuldenregeling. Vaak overstijgt dit de mogelijkheden van de advocaten. Het systeem van collectieve schuldenregeling heeft weinig zin wanneer cliënten na vijf jaar opnieuw schulden opbouwen. Er is niet alleen nood aan begeleiding tijdens de periode dat mensen in collectieve zitten. Ook nadien is het heel belangrijk om deze mensen verder te begeleiden.

3.40. Op federaal vlak moet de wachttijd bij de arbeidsrechtbanken voor behandeling van schulddossiers drastisch naar beneden. Nog federaal diende Groen! een wetsvoorstel in om de woekerintresten (tot 20%!) bij kredietopeningen aan banden te leggen.

Recht op betaalbaar en kwalitatief wonen

De voorbije twee decennia stegen de huurprijzen veel sneller dan de lonen en de uitkeringen. Voor mensen in armoede gaat een steeds groter deel van hun inkomen naar woon- en energiekosten, waarbij ze vaak in dure en slechte (huur)woningen terecht komen. Om het recht op betaalbaar en kwalitatief wonen voor iedereen te waarborgen, is er nood aan een actiever en socialer woonbeleid.

Een maximumfactuur voor huur.

3.41. Groen! wil een maximumfactuur voor huur, waarbij mensen niet langer worden gedwongen meer dan 30% van hun inkomen aan huur te besteden.

Zeker 75.000 nieuwe sociale woningen

In Vlaanderen staan er momenteel 58.000 mensen op de wachtlijst voor een sociale woning. In totaal zijn er 180.000 mensen in Vlaanderen die nu op de private huurmarkt huren en eigenlijk in aanmerking komen voor een sociale woning. Deze mensen betalen nu vaak meer dan 30% van hun inkomen aan huur en moeten zich dan nog tevreden stellen met een woning die dikwijls problemen heeft op vlak van kwaliteit. Tegen 2020 wil de Vlaamse regering 45.000 nieuwe sociale huurwoningen bouwen. Dit is 'too little too late': het is onvoldoende om de Decenniumdoelen in 2017 te behalen. De voorziene sociale woningen moeten sneller dan 2020 worden gebouwd. Tegen 2020 zijn er 75.000 sociale huurwoningen nodig.

3.42. Daarom wil Groen! boven op de geplande 45.000 nieuwe sociale huurwoningen, een extra investering van 30.000 sociale woningen.

3.43. Momenteel zijn er ongeveer 4.000 woningen in Vlaanderen verhuurd via een sociaal verhuurkantoor. De volgende Vlaamse Regering zou er onder andere via een grootscheepse campagne naar eigenaars, via een ondersteuning voor de werking van sociale verhuurkantoren en via het optrekken van de fiscale voordelen voor eigenaars in moeten slagen om te komen tot 10.000 woningen die door sociale verhuurkantoren verhuurd worden.

Renovatie en sociale vernieuwing in de private huursector stimuleren

Voor de private huursector in Vlaanderen kampt met een ernstig en structureel kwaliteitsprobleem.

3.44. Groen! wil de renovatie van private huurwoningen stimuleren en de voorraad aan sociale huurwoningen in steden en dorpen uitbreiden en vernieuwen. Gaandeweg moet het woningpatrimonium aangepast worden aan normen van duurzaamheid en van zuinig energiegebruik met behulp van attestering.

Een stimulerend fiscaal beleid voor verhuurders en een huursubsidie voor huurders

3.45. Daarnaast wil Groen! de particuliere huursector in het woonbeleid betrekken. Particuliere verhuurders kunnen genieten van een fiscaal voordeel als ze investeren in de bouw en renovatie van huurwoningen en deze langdurig verhuren tegen aangepaste prijzen aan de prioritare doelgroepen van het sociaal woonbeleid. Sociale verhuurkantoren moeten hier een veel grotere rol kunnen spelen.

3.46. Om de betaalbaarheid te garanderen, wil Groen! een huursubsidie, gekoppeld aan kwaliteitscriteria en rijkthuurprijzen voor woningen. Iedereen die meer dan een jaar op de wachtlijst voor een sociale woning staat, moet ook recht krijgen op een huursubsidie.

Stimuleer lokale besturen om meer werk te maken van woonbegeleiding.

Kwetsbare huurders hebben het vaak moeilijk om een woonst te vinden. Ze hebben dikwijls onvoldoende kennis van de wetgeving en missen vaardigheden om een goede woonst te zoeken.

3.47. Een dienst voor huurbemiddeling - waar mogelijk eventueel als onderdeel van een woonwinkel - kan extra inspanningen doen voor mensen die het moeilijk hebben om een woonst te vinden:

- Extra ondersteuning op maat van de cliënt bij het zoeken van een huurwoning
- Een centraal adviespunt inzake huurwetgeving, rechten en plichten
- Vorming en opleiding in het zoeken naar een woning
- Vorming en opleiding in het onderhouden van een woning als huurder
- Verzamelen van het aanbod aan huurwoningen
- De woningmarkt in de gaten houden in functie van het beleid
- Een klusdienst met doelgroepwerknemers (analoog aan het project energiesnoeiërs) uitbouwen voor kleine herstellingen in de huizen.

3.48. De Vlaamse regering kan via regelgeving minimumvereisten voor woonbegeleidingsdiensten opstellen en lokale besturen op dit vlak stimuleren.

3.49. Tot slot mogen er in het kader van de bestrijding van verkrotting en huisjesmelkers geen uithuiszettingen meer gebeuren zonder herhuisvesting.

(voor het gehele programma over wonen verwijzen we naar het hoofdstuk 'Wonen')

Energie-armoede structureel aanpakken.

Voor de aanpak van energie-armoede wil Groen! een drievoudige aanpak:

3.50. Groen! wil een meer structurele aanpak om de energiefactuur van gezinnen in armoede omlaag te krijgen. Energiescans vereisen opvolgingsmaatregelen, zowel door maatregelen aan hun (huur)woningen (via derdebetalersysteem) als door vervanging van energieverslindende toestellen. Ook moeten alle sociale woningen energiezuinig worden gemaakt. Klimaatbeleid en armoedebeleid gaan hier hand in hand.

3.51. Groen! wil de bestaande Lokale Adviescommissies, die mensen met energieschulden moeten bijstaan, omvormen tot ruimere 'Raden voor energiewelzijn', die kunnen bemiddelen bij betaalachterstallen (ook bij commerciële leveranciers) en gezinnen begeleiden bij energiebesparing. Groen! wil garanties dat voor de huidige LAC-werking in iedere gemeente een sociaal onderzoek gebeurt door het OCMW, en dat dossiers niet louter administratief worden afgehandeld.

3.52. Ten slotte wil Groen! voor iedereen betere garanties om een minimale energievoorziening te garanderen. Dat recht op energie veronderstelt een leefbaar minimumpakket van elektriciteit, gas en water dat nooit afgesloten mag worden.

(voor het gehele programma over energie verwijzen we naar het hoofdstuk 'Energie')

Onderwijs: laat de afkomst van kinderen niet langer hun toekomst bepalen

Ondanks inspanningen om gelijke onderwijskansen te verwezenlijken, blijven de onderwijskansen van kinderen uit arme gezinnen en van kinderen van andere etnisch afkomst kleiner dan die van leeftijdsgenoten. De dualiteit in ons onderwijs groeit. Recente cijfers tonen aan dat steeds meer leerlingen schoolachterstand oplopen. Een op tien jongeren verlaten het onderwijs zonder diploma. Het zijn maar enkele van de rode knipperlichten. Willen we vermijden dat armoede van ouders op kinderen wordt doorgegeven, dan is onderwijs een van de cruciale hefboomen om die vicieuze cirkel te doorbreken. Dat vereist meer aandacht voor armoede- en diversiteit in het onderwijsbeleid.

Meer dan ooit moet Vlaanderen investeren in jongeren en onderwijs. Op elk moment in hun schoolcarrière moeten jongeren nieuwe kansen krijgen. Het beleid en de scholen zullen bijzondere inspanningen moeten leveren om achterstelling en uitsluiting definitief uit te bannen. Elke school streeft naar diversiteit en gebruikt diversiteit als troef.

Kinderopvang voor elk kind is een recht

Elk kind heeft recht op een kwalitatieve en betaalbare kinderopvang. Dat maakt kinderen ook sterker om aan hun onderwijscarrière kunnen beginnen. Om dit te bereiken, is het cruciaal om de bestaande ongelijkheid voor de schoolleeftijd aan te pakken.

3.53. Alle gezinnen moeten een beroep kunnen doen op kwalitatieve en betaalbare kinderopvang, waarvan de prijs van het inkomen afhangt.

3.54. Kind en Gezin volgt en begeleidt gezinnen met kinderen tot de leeftijd van 6 jaar.

3.55. De school integreert de buitenschoolse activiteiten in haar werking, zodat alle kinderen er toegang toe krijgen.

De kostprijs van leerplichtonderwijs verder terugdringen.

Groen! streeft naar kosteloos leerplichtonderwijs voor kinderen en jongeren. Ondanks alle initiatieven blijven directe en indirecte schoolkosten vaak wegen op het budget van gezinnen in armoede. Zeker het secundair onderwijs is duur. Scholen met een BSO of TSO opleiding zijn in het algemeen duurder dan ASO opleidingen. Dit zijn net de richtingen waar vooral jongeren uit gezinnen in armoede ingeschreven worden. Elke jongere moet kunnen studeren wat hij/zij graag wil leren. Het financieringssysteem moet van die aard zijn dat alle kinderen toegang hebben tot eender welke richting in eender welke school. Hiervoor is een subsidiëring op maat noodzakelijk.

3.56. Wij pleiten voor een studietoelagesysteem op maat van schoolgaande jongeren in het secundair onderwijs. Hiervoor kan/moet de verdeelsleutel van de huidige studietoelagen herzien worden, in combinatie met het verder optrekken van het voorziene budget voor de studietoelagen van het secundair onderwijs.

3.57. Groen! wil waar mogelijk een automatische toekenning van de studietoelagen. De aanvraagformulieren voor school- en studietoelagen zijn voor veel (voornamelijk laaggeschoolde) ouders nog te moeilijk om in te vullen. Het papierwerk schrikt veel mensen af die er nochtans recht op hebben. Bovendien heeft niet iedereen toegang tot internet. Door het toegankelijk maken van databanken moet het mogelijk zijn studietoelagen automatisch toe te kennen. In de huidige legislatuur werd hiervoor reeds een studie aangevat. We pleiten ervoor dat de Vlaamse regering dit de komende legislatuur realiseert.

De uitval van jongeren in het onderwijs terugdringen

Om de uitstroom van jongeren zonder diploma drastisch te verminderen, zijn extra inspanningen nodig. De mogelijkheden van jongeren zijn daarbij het vertrekpunt.

3.58. Leerstijl, kennis, kunde en interesses van elke jongere komen tijdens het onderwijstraject aan bod. Zowel abstract/theoretische als praktische modules worden uitgewerkt.

3.59. De schotten tussen de onderwijsnetten verdwijnen en het decreet van de oriënterende eerste graad wordt uitgevoerd.

3.60. BSO en TSO- richtingen worden geherwaardeerd door meer algemene vorming. Intellectuele criteria voor het inschrijven van leerlingen dienen afgeschaft te worden. De interesses en vaardigheden staan centraal.

Een armoedebeleid in elke school ontwikkelen

In elke school zijn er leerlingen waarvan de ouders - zichtbaar of onzichtbaar - in armoede leven. Aan een armoedebeleid is een aantal voorwaarden verbonden:

3.61. CLB's of schoolgemeenschappen werven ervaringsdeskundigen in armoede aan. De CLB's ondersteunen deze ervaringsdeskundigen en het armoedebeleid.

3.62. Het onderwijzend personeel krijgt nascholing op het vlak van Gelijke onderwijskansen.

3.63. De CLB's richten zich prioritair op de ondersteuning en begeleiding van kansarme leerlingen in de leerhulp.

3.64. In de lerarenopleidingen moet kennis over armoede en de leefwereld van mensen in armoede explicieter in de basiscompetenties en in de stagebegeleidingen opgenomen worden.

Een leerrecht invoeren

Groen! wil een leerrecht voor iedereen, ongeacht de leeftijd. Daarvoor moet het aanbod groeien en moeten drempels verdwijnen.

- 3.65. Ook in het volwassenenonderwijs moeten de studiekosten beperkt blijven.
- 3.66. Mensen in armoede hebben recht op een 'ontwikkelingskrediet' dat hen helpt leertrajecten te volgen.
- 3.67. Een verdere uitbouw van de erkenning van Elders Verworven Competenties moet opgedane ervaring beter erkennen.
- 3.68. Een bedrijf besteedt 2% van de loonmassa aan vorming en opleiding. Een deel van dat bedrag kan ook naar vorming en opleiding van toekomstige werknemers gaan.

(voor het gehele programma over onderwijs verwijzen we naar het hoofdstuk 'Onderwijs')

Werk op maat: van eenzijdige activering naar volwaardige participatie

De Vlaamse regering voert in het kader van de Lissabon-doelstellingen een doorgedreven activeringsbeleid. Die verregaande activering gaat paradoxaal genoeg samen met meer armoede: het aantal mensen dat werkt (deeltijds of via oproepcontracten bij interims) en toch onder de armoedegrens belandt, neemt toe. Armoedebestrijding vraagt een ander activeringsbeleid, dat meer oog heeft voor de mogelijkheden van mensen in armoede. Groen! wil het eenzijdige activeringsbeleid daarom ombouwen tot een sociaal participatiebeleid. Vele mensen in armoede hebben immers te maken met meervoudige problemen. Vaak staan persoonlijke, sociale, emotionele en materiële problemen een duurzame economische en sociale participatie in de weg. Pas als deze problemen zijn opgelost, zetten deze mensen de stap naar werk en de samenleving.

Op de arbeidsmarkt is er een tekort aan aantrekkelijke jobs met goede arbeidsvoorwaarden die te combineren zijn met de gezins- en persoonlijke situatie van lagergeschoolden. Groen! vraagt daarom dat de Vlaamse regering investeert in een participatiebeleid voor mensen met minder kansen: in opvang, zorg, mobiliteit en inkomen.

- 3.69. Het huidige activeringsdiscours focust te veel op werk en te weinig op armoede. Ook mensen met meervoudige problemen moeten kansen op werk op maat krijgen, maar dan zonder dat ze opnieuw uitgesloten worden wanneer de tewerkstelling moeilijk loopt.
- 3.70. Een participatiebeleid waardeert en vertrekt van de kracht van mensen die leven in armoede. Het werkt de uitsluitingmechanismen weg en geeft mensen die in armoede leven volwaardige rechten, alsook de kans om te experimenteren en te leren via vormen van vrijwilligerswerk. Daarom mag vrijwilligerswerk niet bestraft worden als men werkloos is.
- 3.71. Groen! vraagt een uitbreiding van het aantal jobs in de sociale economie, waar men juist kan vertrekken van de krachten van mensen in armoede. Ook de uitbouw van buurt- en nabijheidsdiensten en buurtontwikkelingsdiensten is hierbij cruciaal. Ten slotte moet de Vlaamse regering de structurele onderfinanciering van arbeidszorg aanpakken en het aantal plaatsen uitbouwen. *(zie ook hoofdstuk economie)*.
- 3.72. We stellen vast dat er bij relatief meer mensen uit kansengroepen een transmissie van het dossier van VDAB naar RVA plaatsvindt, met een verhoogde kans op schorsing als gevolg. Vooral laaggeschoolden hebben hogere transmissiekansen. Vaak zien we dat niet een gebrek aan motivatie, maar welzijnsgelateerde problemen aan de grondslag liggen van de redenen van transmissie. Mensen in armoede zijn soms minder communicatief, minder zelfzeker, of kunnen gewoon de regelgeving niet

volgen en zijn daardoor minder in staat zich op een overtuigende manier te verdedigen. Het gevolg is niet zelden dat mensen hun werkloosheidsuitkering, en dus hun inkomen, verliezen. Daarenboven worden ze vaak niet meer begeleid naar andere mogelijkheden om een inkomen te verwerven zoals een leefloon, of toegankelijke, kwalitatieve tewerkstelling. Ze vallen zonder enige vorm van inkomen en komen zo in nog extremere armoede terecht. Vandaar dringen we aan dat er geen schorsing van werkloosheidsuitkering gebeurt, zonder dat er ook begeleiding voorzien is naar leefloon.

3.73. Ten slotte moet er specifieke aandacht gaan naar bereikbaarheid (mobiliteit) en betaalbare kwalitatieve kinderopvang als randvoorwaarden.

(voor het gehele programma over werk verwijzen we naar het hoofdstuk 'Werk')

Gezondheid: bestrijd de ongelijkheid voor ziekte en dood.

Mensen in armoede hebben vaker gezondheidsproblemen. Ook hun levensverwachting is tot 10 jaar korter dan mensen bovenaan de inkomensladder. Bovendien doen ze vaak minder beroep op gespecialiseerde gezondheidszorg, omwille van financiële en culturele drempels. Groen! wil de schrijnende ongelijkheid op het vlak van gezondheid dringend aanpakken. Zowel federaal als op het niveau van de gemeenschappen zijn extra inspanningen noodzakelijk.

Groen! wil de eerstelijnszorg versterken

Een betaalbare, bereikbare en kwaliteitsvolle eerstelijnszorg is een basisvoorwaarde voor een goede gezondheid en gezondheidszorg. De Vlaamse overheid moet hierin mee investeren.

3.74. Drempels dienen verlaagd te worden door betere samenwerking. Centra voor geestelijke gezondheidszorg, gezondheidscentra en associaties van huisartsen die multidisciplinair werken, krijgen een aanvullende vergoeding wanneer ze ook een kansarm publiek bereiken realiseren. Bij huisartsen willen we ook het gebruik van de derdebetalersregeling aanmoedigen.

3.75. Groen! wil de uitbouw en werking van wijkgezondheidscentra stimuleren.

3.76. Een gericht preventiebeleid voor tandverzorging. De Logo's, Centra voor Leerlingenbegeleiding en tandartsen doen meer inspanningen voor cariësopsporing en promotie van goede mondhygiëne. Waar nodig kan tandverzorging in of via de school overwogen worden, niet enkel preventief maar ook voor de behandeling van standaardproblemen zoals cariës.

3.77. Thuiszorg moet voor iedereen betaalbaar en beschikbaar zijn. Inkomensgerelateerde bijdragen zijn hiertoe het beste middel. De diensten die vooral lagere inkomensgroepen bereiken en daardoor minder inkomsten ontvangen, krijgen hiervoor een financiële compensatie.

3.78. Groen! wil de werking van de consultatiebureaus van Kind en Gezin verder versterken. Preventieve gezondheidszorg tijdens de zwangerschap en vanaf de geboorte is een basisrecht voor elk kind en verbetert de volksgezondheid.

3.79. Ten slotte moet ook voor mensen met een precair of ontbrekend verblijfsstatuut de gezondheidszorg verbeteren. De medewerkers van de eerstelijnsgezondheidszorg dienen voldoende geïnformeerd,

gemotiveerd en ondersteund te worden om efficiënte zorg te bieden aan mensen. Alle OCMW's moeten hierbij hun verantwoordelijkheid nemen.

Groen! wil ook een maximumfactuur voor niet-medische zorgkosten.

De uitgaven voor niet-medische kosten bij zorgbehoevenden kunnen hoog oplopen. Gemiddeld geven zorgbehoevenden 125 euro per maand uit, of 9,5% van hun inkomen, aan niet-medische kosten zoals verzorgingsmateriaal, mantelzorg, dagopvang of hulp in het huishouden. Voor de groep met de 10 % hoogste uitgaven gaat het om gemiddeld 394 euro per maand, of een derde van hun inkomen. De tussenkomst via de Vlaamse zorgverzekering van 125 euro per maand is dus onvoldoende voor de zwaar zorgbehoevenden.

3.80. Groen! vraagt daarom dat de Vlaamse regering - naar analogie met de maximumfactuur in de medische zorg – een maximumfactuur in de niet-medische zorg uitwerkt. De maximumfactuur in de niet-medische vult zo de zorgverzekering verder aan.

3.81. Verder wil Groen! ook dat Vlaanderen samen met de mutualiteiten een derdebetalersysteem in de niet-medische zorg invoert.

Gezondheidscampagnes die aansluiten bij de leefwereld van mensen in armoede

Mensen in armoede hebben minder mogelijkheid om gezonde keuzes te maken. De keuze voor een evenwichtige voeding, een gezonde woning, een veilige job is niet zo vanzelfsprekend.

3.82. Gezondheidscampagnes die geen rekening houden met de materiële, sociale en psychologische drempels van mensen in armoede, pakken geen verf. Om gelijke kansen op een gezonde levensstijl te bevorderen, moet het gezonde aanbod voor iedereen bereikbaar zijn. Dan pas kan er sensibilisatie op maat van mensen in armoede én samen met hen, worden opgezet. Het Vlaamse gezondheidsbeleid moet de lokale besturen ondersteunen om een sectoroverschrijdend preventiebeleid te ontwikkelen.

Aanbod geestelijke gezondheidszorg versterken

Geregeld kampen mensen in armoede met psychische problemen of met verslavingsproblemen. Tegelijk is het aanbod aan hulpverlening onvoldoende. Er zijn soms lange wachtlijsten en zeker voor mensen van andere etnische afkomst is er amper een aanbod van geestelijke gezondheidszorg op maat.

3.83. Het uitbouwen van laagdrempelige geestelijke gezondheidszorg op maat moet daarom een prioriteit zijn. Daarbij moet men ook meer 'outreaching' werken.

Zorg en gezinsondersteuning op maat van mensen in armoede

3.84. Groen! wil een automatische toekenning van rechten waar mogelijk. Door verschillende drempels bereikt een aantal heel goede maatregelen (studietoelagen, recht op vrijstelling van een aantal betalingen, OMNIO-statuut, ...) te vaak niet die mensen waarvoor ze bedoeld zijn. Het is dan ook noodzakelijk dat de overheid een groot onderzoek opzet, met participatie van doelgroepenorganisaties, over welke rechten automatisch kunnen toegekend worden.

3.85. Vaak leidt armoede tot problematische opvoedingssituaties. Groen! wil meer preventie. We willen initiatieven ondersteunen die kunnen vermijden dat jongeren binnen de Bijzondere Jeugdhulp belanden, zowel binnen als buiten de hulpverlening. We vragen hierin een verdere uitwerking en ondersteuning van initiatieven zoals steungezinnen, integrale gezinsondersteuning, een goede ontwikkeling van de opvoedingswinkels, vertrouwenspersonen, werkingen binnen de verenigingen waar armen het woord nemen, vrijetijdsinitiatieven, ...

3.86. Daarnaast vragen we ook meer afstemming en samenwerking tussen preventieve initiatieven binnen en buiten de Integrale Jeugdhulp. We vragen een visie, zonder hiervoor veel kaders of structuren te gaan maken en zonder dat dit een aparte sector wordt van en/of een inrijpoort wordt voor de Integrale Jeugdhulp.

3.87. Ten slotte zijn de huidige wachtlijsten voor de jeugdhulp voor jongeren onaanvaardbaar. Groen! wil een noodplan om deze weg te werken.

(voor het gehele programma over gezin en over jeugd verwijzen we naar de hoofdstuk 'Gezinsbeleid' en 'Jeugd')

Armoede verkleurt: meer aandacht aan diversiteit in het armoedebeleid

De armoede is de voorbije jaren sterk verkleurd, zeker in de steden. Liefst de helft van de Vlamingen van Marokkaanse en Turkse origine zou onder de armoedegrens leven. De situatie bij migranten uit andere landen is waarschijnlijk niet echt beter, die van mensen zonder papieren nog veel slechter. De globalisering brengt ook armoede uit het zuiden in onze steden.

3.88. Wil het armoedebeleid in de 21ste eeuw effectief zijn, dan zal het zich meer moeten bezighouden met het samenvallen van sociale en etnische uitsluiting. Groen! wil een algemeen sociaal- en armoedebeleid waar kan, en een aanvullend categoriaal beleid waar het moet. De achterstelling van kinderen van andere etnische afkomst in het onderwijs vereist dringend extra maatregelen. Hetzelfde geldt voor de onaanvaardbaar hoge werkloosheidscijfers bij jongeren van andere etnische afkomst. Om volwaardig burgerschap waar te maken voor mensen van andere etnische afkomst, moeten de structurele achterstelling en armoede verdwijnen.

3.89. Groen! wil investeren in een interculturalisering van de hulpverlening, zodat het ook voor nieuwkomers een aanbod op maat kan zijn. Verder moeten ook de verenigingen waar armen het woord nemen moeten hun werking meer afstemmen op de groeiende verkleuring van de armoede.

Oriëntatiecentra voor mensen zonder wettig verblijf

Een transparanter en humaner asiel- en regularisatiebeleid is een federale bevoegdheid. De Vlaamse overheid kan wel bijstand leveren aan personen met het oog op de sociale cohesie.

3.90. Zo kan de Vlaamse overheid werk maken van oriëntatiecentra voor mensen zonder wettig verblijf. In deze centra kunnen zij begeleid en georiënteerd worden naar een wettig verblijf in België of in het buitenland.

(voor het gehele programma over diversiteit verwijzen we naar het hoofdstuk 'Diversiteit')

Recht op vrije tijd: drempels voor cultuur- en sportparticipatie opheffen

Het participatiedecreet heeft als doelstelling om de drempels voor participatie aan cultuur weg te nemen. Toch zijn voor mensen in armoede nog extra maatregelen nodig.

- 3.91. De armenverenigingen hebben een rol in het begeleiden van mensen naar cultuur en sport. Zij worden ook betrokken bij de invulling van de toelage voor cultuurparticipatie.
- 3.92. Groen! wil een algemeen niet-stigmatiserend kortingsysteem, een algemene vrijetijdskaart die in heel Vlaanderen gebruikt kan worden. Dit systeem dient het mogelijk te maken dat mensen in armoede financiële en andere drempels kunnen overwinnen en daardoor kunnen participeren aan sport, cultuur en vrije tijd.
- 3.93. Naast financiële drempels bestaan er nog sociale drempels. Deze willen we wegwerken door te investeren in toeleiding op maat.
- 3.94. Mensen in armoede moeten ook aan cultuurproductie kunnen doen. Dat vereist onder meer ruimte voor laagdrempelige en duurzame sociaal-artistieke projecten met, door en voor mensen in armoede.
- 3.95. Groen! wil een grondige evaluatie van het participatiedecreet, waarbij doelgroeporganisaties mee betrokken zijn.

(voor het gehele programma over cultuur en sport verwijzen we naar het hoofdstukken 'Cultuur' en 'Sport')

De digitale kloof verkleinen

Beschikken over een computer, over e-mail en over toegang tot internet wordt op steeds meer domeinen een voorwaarde om mee te kunnen in onze maatschappij. Scholen veronderstellen toegang tot internet, om te solliciteren wordt het onmisbaar, en de dienstverlening van bedrijven en van de overheid digitaliseert. Maar niet iedereen heeft toegang: de digitale kloof groeit. Er zijn verschillen ontstaan op vlak van toegang, gebruik en kwaliteit van het gebruik. Deze verschillen hebben een heel grote impact op mensen in armoede.

- 3.96. Groen! wil de toegang tot computer en internet voor mensen in armoede garanderen via toegankelijke plaatsen en het uitbreiden van e-inclusieprojecten.
- 3.97. Daarnaast wil Groen! de garantie dat alle basisdienstverlening van de overheid en inzake nutsvoorzieningen ook via niet-elektronische weg beschikbaar blijft.

Mensen in armoede als volwaardige partners betrekken

- 3.98. Groen! wil een armoedebeleid in dialoog met mensen in armoede, met ervaringsdeskundigen en met de verenigingen waar armen het woord nemen. Dankzij het armoededecreet is de dialoog met armoedeorganisaties en de inzet van ervaringsdeskundigen in de armoede verankerd. Groen! wil de ondersteuning van de verenigingen waar armen het woord nemen verder uitbouwen.
- 3.99. Mensen die in armoede leven moeten een eerlijke kans krijgen om de opleiding tot ervaringsdeskundige te volgen. Dat kan met een ondersteuningsbeurs ter hoogte van de huidige maximale studiebeurs.

- 3.100. Groen! wil op ieder beleidsdomein structurele maatregelen om armoede en uitsluiting te bestrijden. Wanneer maatregelen een impact hebben op de positie van kwetsbaren in onze samenleving, willen we de impact vooraf onderzoeken. Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding moet verder uitgroeien tot een beleidsinstrument dat in ieder beleidsdomein het armoedebeleid stuurt.
- 3.101. Groen! wil meer vormingen over de leefwereld van mensen in armoede. Armoede is een complex gegeven en is meer dan geen inkomen hebben. Armoede zorgt ook voor een sterke psychologische belasting en kwetsbaarheid. Ondanks het grote aanbod van diensten en hulpverleners hebben mensen het gevoel dat ze nergens terecht kunnen omdat ze vaak op onbegrip botsen. Hulpverleners, consulenten, leerkrachten, directeurs van organisaties en instellingen of OCMW-raadsleden kennen de leefwereld van mensen in armoede vaak onvoldoende, hoewel ze geregeld in contact komen met mensen in armoede. Vorming aan hen is van groot belang om meer inzicht te krijgen in de leefwereld van mensen die in armoede leven. De expertise van initiatieven als Armoede In-Zicht en Bind-Kracht moet hiervoor meer worden ingezet en structureel ondersteund.

Een sterker armoedebeleid vraagt sterkere instrumenten

- 3.102. Om armoedebestrijding echt aan te pakken op regeringsniveau dient de coördinerende minister armoedebestrijding meer armslag te krijgen ten aanzien van zijn of haar collega's op vlak van armoedebestrijdende maatregelen. Zo kan er een sterkere sturing ontstaan om de uitvoering van noodzakelijke domeinoverschrijdende maatregelen effectief te realiseren.
- 3.103. Een armoedetoets is in Vlaanderen sinds 2004 zagezegd van kracht en werd geïntegreerd binnen de RIA (Regulerings-impact-analyse). Deze armoedetoets is echter niet verplicht en wordt slechts heel uitzonderlijk toegepast. Bedoeling van de armoedetoets is dat er voor alle nieuwe regelgeving en beslissingen nagegaan wordt welke impact dit heeft op vlak van het bestrijden van armoede. Groen! wil een betere, werkbare en verplichte armoedetoets invoeren.
- 3.104. Omdat de armoede geconcentreerder is in de steden, vraagt Groen! een versterking van het Vlaamse stedenbeleid. In het Vlaamse Stedenfonds willen we opnieuw een grotere nadruk op armoedebestrijding en versterking van de leefbaarheid in achtergestelde wijken.

Lokaal sociaal beleid: van plannen maken naar reële stappen vooruit.

- 3.105. Groen! wil het lokaal sociaal beleid versterken. Samenwerking tussen steden en gemeenten, OCMW's en particuliere organisaties als Centra Algemeen Welzijnswerk, integratie- en werkgelegenheidsprojecten, opbouwwerk en anderen moeten het lokaal sociaal beleid meer slagkracht geven, waar mogelijk in dialoog met verenigingen waar armen het woord nemen.
- Het verticaal permanent armoedeoverleg binnen elk beleidsdomein moet door de nieuwe regering zo snel mogelijk worden opgestart. Elke bevoegde minister brengt daartoe andere actoren uit het middenveld en armen rond de tafel in overleg met het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen.
 - Ook andere overlegstructuren zoals het Steunpunt ter bestrijding van armoede, sociale uitsluiting en bestaansonzekerheid zouden politiek beter opgevolgd moeten worden. Hun tweejaarlijkse opvolgingsverslagen – zoals bepaald in het samenwerkingsakkoord van 1998 – moeten in de regeringen worden besproken en meegenomen worden voor de opstelling van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding.

- De inspraakstructuren uit dit armoededecreet moeten zoveel mogelijk worden afgestemd op de werking van de strategische adviesraden. Armoedebestrijding vereist immers een integrale aanpak. In elk beleidsdomein moeten de verschillende actoren (ook de armen) evalueren wat de effecten van het beleid op armoede zijn.